

TRŽIŠKI VESTNIK

Leto II.

Tržič, v četrtek 18. junija 1953

Štev. 13

Slovenskim rojakom iz Amerike naš pozdrav!

Kakor pretekla leta tudi letošnje leto številni slovenski rojaki in rojakinje iz daljnih krajev obiskujejo svojo staro domovino. Njihova rojstna gruda jih sprejema z veseljem in ponosom, hkrati pa z najboljšimi željami, da bi spoznali novo življenje slovenskega in ostalih jugoslovanskih narodov in njihove napore za izgradnjo srečnega jutrišnjega dne...

S temi željami smo 3. junija popoldne sprejeli v Tržiču prvo večjo skupino slovenskih rojakov in rojakinj iz Amerike, ki so na svojem potovanju po Sloveniji, Slovenskem Primorju, po jugoslovanskem delu svobodnega Tržaškega ozemlja in Istri obiskali Tržič in še posebno delovni kolektiv Bombažne tkalnice in predilnice. Delovni kolektiv Bombažne tkalnice in predilnice je slovenskim rojakom in rojakinjam pripravil prisrčen sprejem. Gostoljubje tržiškega delavca je prav vse navdušilo. Žal so le prehitro minile popoldanske ure in ko se je modernj Putnikov avtobus odmikal tržiškemu kotu in ko so stroji v predilnici spet zadržali svojo železno pesem, so nam v avtobusu naročali: hvala tržiškim tekstilcem za lepo popoldne, ki so nam ga pripravili... Radi in sproščeni so z voditelji Bombažne predilnice in tkalnice izmenjali svoje misli. Res, Tržič je 3. junija slovenske rojake in rojakinje iz Amerike sprejel dostojno, kot brat brata in sestra sestro. V ponedeljek, 22. junija prispe v Tržič druga skupina slovenskih rojakov, ki pa se bo dalj časa mudila v Tržiču. Obiskali bodo tržiške fužinarje, delovni kolektiv Bombažne predilnice in tkalnice, citraški trio pa jim bo zaigral v hotelu Pošta, kjer bo pripravljeno kosilo, slovensko pesem.

Slovenski rojaki in rojakinje iz daljne Amerike, pozdravljeni v Tržiču, slikovitem mestecu pod Karavankami, stisnjem v ozko dolino pod Kriško goro! Pozdravljamo vas kot prijatelje nove socialistične Jugoslavije, ki se je rodila v ognju težkih in napornih bojev vsega slovenskega in ostalih jugoslovanskih ljudstev. Roka, ki vam jo ob vašem prihodu v Tržič podaja delovno ljudstvo Tržiča, kovinarji, usnjarski in tekstilni delavci skupno z ostalim prebivalstvom, naj vam bo dokaz njegovih srčnih želja, da bi vaše bivanje v stari, svobodni domovini izpolnilo vaša pričakovanja... Pozdravljeni!

Ob 45 letnici Planinskega društva

Eno izmed najdelavnejših in najmočnejših društev v Tržiču je vsekakor Planinsko društvo s svojo bogato tradicijo. Ne samo njegovo delo danes in v letih po osvoboditvi, ko je društvo dobilo izredne možnosti za razmah, že ustanovitev društva sama in vse njegovo kasnejše delovanje ima ogromne narodnoobrambne in turistične zasluge za naše mesto in okoliške planine.

Prvi obiskovalci naših planin so bili pastirji, planšarji, kmetje, lovci in tihotapci. To je bil predvsem preprost slovenski narod. Kot izletniki pa so se začeli na planinah pojavljati predvsem tuj-

ci, ki so imeli pri nas tovarne, veleposilstva, bili državni uradniki itd. Tudi v naših planinah so se pokazale markacije in kačipotne tablice Kranjske sekcije DÖAV s popačenimi imeni naših vrhov. Tujci so hoteli tudi v neoskrunjenih planinah pokazati svoje zaslužnjevaine namene, kar pa so jim krepki slovenski planinci preperečili. Tudi tržiški planinci so se temu boju pridružili.

Po zgraditvi tržiške železnice so — do takrat še neorganizirani — planinci našega mesta in okolice začeli razmotrivati o ustanovitvi društva. Glavni namen graditve železnice je bil vsekakor služiti eksploataciji prirodnih bogastev našega kraja, katera so izkoriščali tujci. Naši vneti slovenski planinci pa so kazali še drug politično važen interes, važen v naraščajočem narodnostnem boju. Med širšimi slovenskimi krogi so hoteli vzbuditi zanimanje za lepote tržiškega kota, pokazati naravne lepote okolice, mičnost planin in gora Košute, Begunjščice, Storžiča, Dobrče in Kriške gore. Teđanji mođe se niso ustrašili težav, o katerih so bili prepričani, da bodo nastale. Zavihali so rokave in šli na delo, ki je bilo posebno težko zaradi nenaklonjenosti javne in državne uprave. Zavest slovenske inteligence in delovnega ljudstva Tržiča je vedno bolj naraščala. Splošnemu političnemu boju za slovenstvo in svobodo v nemškutarskem mestecu se je

V šestdesetem letu slovenskega planinstva

proslavlja svojo 45-letnico

PLANINSKO DRUŠTVO V TRŽIČU

takole:

14. junija, v nedeljo s skupinskimi izleti na naše gore okoli Gorič, kjer proslavlja Kokrški odred svojo 11. letnico, z obiski Dobrče, Zelenice in Kofc ter z vzponi v ostenje Storžiča (tudi vzponi so v čast Kokrškega odreda in naj pokažejo telesno zmogljivost sedanjega rodu).

15. junija, v ponedeljek s predavanjem o našem planinskem svetu v Cankarjevem domu ob 20. uri (predavanje je povezano z diapozitivi, orkestralno uverturo in planinskimi pesmimi).

16. junija, v torek z množičnim članskim sestankom v prostoru bivše restavracije »Rumo« ob 20. uri (podan bo pregled dosedanjega dela, nato bo sledil prijeten planinski družaben večer).

17. junija, v sredo s slavnostno sejo upravnega odbora v društvenem lokalu ob 20. uri (na sejo so vabljeni zastopni-

ki ljudske oblasti in naših organizacij).

18. junija, v četrtek s sestankom AO in GRS v društvenem lokalu ob 20. uri, (vabljena je zlasti mladina, ki naj spozna iskreno planinsko tovarištvo).

19. junija, v petek s slavnostno komeemoracijo na grobovih žrtev gora v Tržiču ob 19. uri.

20. junija, v soboto s propagandnim sestankom s prijatelji planin v Lešah in Lomu ob 20. uri.

21. junija, v nedeljo s Planinskim dnevom pod Storžičem.

Društvo vabi na te prireditve vse svoje prijatelje, posebno pa vse člane, alpiniste in mladino. Še prav posebno pa bodo dobrodošli naši stari planinci, ki vedo, v kakšnih razmerah se je razvijalo Planinsko društvo v Tržiču in ki so mnogo, mnogo storili zanj, kar lahko spoznamo iz njegove zgodovine.

pridružil tudi, boj planincev, ki so se združili in sklenili ustanoviti podružnico Slovenskega planinskega društva. Najbolj sta v to smer delovala in propagirala ustanovitev društva Matija Marinček in Hugon Roblek poleg vsega ostalega slovenskega izobraženstva. Izvolili so pripravljalni odbor in dne 17. junija 1908 je bila ustanovna skupščina podružnice SPD v Trziču, sprejeta so bila pravila in izvoljen odbor s pok. Fr. Deuom, posestnikom, na čelu. Na občnem zboru je bilo prisotnih 26 planincev, med njimi najdemo le premožnejše meščane in slovensko inteligenco.

Odbor si je zadal nalogo v složnem delu delati v prid in uspeh podružnice in to v narodnoobrambni, planinski in propagandni smeri.

Požrtvovalno delo je rodilo uspehe. Nova pota, markacije, kašipotne slovenske tablice, skupni izleti, propaganda, obiskovalci naših planin in vrhov iz drugih krajev, vse to je dalo našim planinam drugo lice. Slovenski planinci so izbrisali sledove zaslužnevalne germanizacije. Lahko trdimo, da je tudi SPD v svojem narodnoobrambnem delu mnogo pripomoglo, da je bil kmalu po ustanovitvi društva narodnostni duh trziških Slovencev vseh slojev in prepričan, tako močan, da je prvič v zgodovini pri občinskih volitvah bil izvoljen Slovenec Fr. Ahačič, podpredsednik društva, za župana mesta, s čimer je bil zadan močan udarec gospodovalnim tujcem. Odbor je dosegel tudi to, da je občinski odbor občine Sv. Katarina dal izrecno dovoljenje, da sme samo slovensko društvo markirati pota na njenem področju.

Delo društva pa je že naletelo na zapreke. Oba veleposestnika Borna sta začela zapirati in prepovedovati pota na njihovem zemljišču tako v Košuti kot na Begunjščici in v okolici Zelenice in Korošice. Vendar elana društvenikov to ni zmanjšalo. Delali so vedno bolj agilno in razmotrivali o postavitvi koč na Kofcah, ki so bile posebno priljubljena izletniška točka in dobro obiskane. Delo je zamrlo leta 1912, ko je bil zadnji občni zbor pred vojno.

Med obema vojnama

Med svetovno vojno je delo zaspalo, ker so bili menda vsi odborniki pri vojakih. Tudi prva leta po svetovni vojni delo ni takoj oživel, ker so pač bile potrebe po požitvi drugih kulturnih in ostalih društev večje. Leta 1921 pa je zaslužni planinec Ivan Engelsberger sklical občni zbor, na katerem se je delo poživilo. Izvoljen je bil za predsednika, kasneje pa zaradi zaslug za edinega častnega predsednika našega društva. V društvo se je vpisalo 115 članov, ki so se že rekrutirali iz vseh slojev prebivalstva. V odbor so prišli poleg Trzičanov tudi zastopniki iz Loma, od Sv. Ane in iz Kovorja. Sprožena in oživljena je bila ideja o gradnji koč na Kofcah. Poleg markacijskega in propagandnega dela je bilo glavno delo društva zbiranje denarnih sredstev. V ta namen je vsako leto prirejalo tradicionalne planinske »diren-daje«. Vse to je imelo namen dati osnovo za postavitve koč. Po raznih težkočah se je slednjič ustanovila zadruga Planinski dom na Kofcah, ki je začela z

graditvijo in dom tudi dogradila. Društvo je vsa sredstva votiralo v graditev, katero je kot predsednik zadruga vodil Anton Jelenc, vnet planinec. Krašen planinski dom, eden najlepših v Sloveniji, je bil izročen leta 1927 prometu. Dotok turistov-planincev se je vedno bolj večal. Po zgraditvi koč so začeli še z večjo vnemo z nadelavo in markiranjem potov. Znana je pot s Korošice na Veliki vrh in z Zelenice na Stol. Na Zelenici so privatniki postavili smučarsko koč ter je tudi ta predel dobival vedno več obiskovalcev. Trume planincev so se vračale nedeljo za nedeljo na večer na trziško postajo.

Hude gospodarske krize, ki so v teh letih nastale, tudi društvu, posebno pa stavbeni zadrugi, niso prizanesle. Nastali so nesporazumi med zadrugo in društvom, menjavali so se odbori. Društvo je bilo gospodarsko zelo slabo. V glavnem se je društvo omejilo na propagan-

finančnem kaosu. Kofce so pa propadale. Pospešilo se je pridobivanje deležev zadruga in podružnica SPD je postala glavni zadružnik doma. V kratkem času je uspelo društvu zadrugo likvidirati in urediti posojila. S tem je prišel Dom dejansko v last društva. To je bila torej prva postojanka društva po 29 letih od ustanovitve. Delavni odbor je posebno pozornost posvečal gospodarskim vprašanjem, saj se je obvezal plačati dolgove likvidirane zadruga. Zato je začel oskrbovati razne planinske koč, tako pod Storžičem, na Bistriški planini, v Gozdu in na Korošici, pogajal se je za prevzem Koče na Zelenici. Koča pod Storžičem je pogorela in društvu si je zadal nalogo začeti s pripravami za gradnjo lastne koč. Organiziralo je tisočdinarsko posojilno akcijo, oskrbelo načrte za manjšo koč in začelo z izravnavanjem terena. Začetek druge svetovne vojne je delo preprečil.

Kofce

do. Poleg tega so nastale razne pravde zaradi poti s strani tujca dr. Borna, ki je hotel več kot deset let po končani vojni biti edini gospodar na slovenski zemlji. V tem boju je sodelovala vsa slovenska javnost in s pomočjo advokatov vnetih planincev je SPD pravice po hudih bojih doseglo.

Spor z zadrugo PD Kofce je postajal naslednja leta vedno ostrejši. Doplačevanje deležev in dolgovi so tako zadrugo kot društvo zavirali v delovanju in enotnosti odbora in članstva. Podružnica je bila le delna lastnica Doma na Kofcah, s kako akcijo za nove gradnje pa ni mogla začeti pred likvidacijo zadruga. V tem obdobju je nekaj časa imela oskrbovano zavetišče pri Cestarju pri Sv. Ani, od leta 1933 dalje pa v najemu in oskrbovano privatno koč pod Storžičem.

Ne debate na občnih zborih, ne predlogi mlajših planincev niso mogli prodreti. Starejši so menili, da so le oni poklicani voditi tako društvo kot zadrugo naprej, da o likvidaciji zadruga niso hoteli niti slišati. Te prilike je izrabilo nemško gospodstvo, v katerega interesu je bil izvoljen za načelnika petokolonaš in branilec interesov tujega kapitala v Trziču. Delo je še bolj zaspalo, društvo in zadruga sta bila dejansko le še na papirju. Leta 1936 je mlada generacija, podprta tudi s strani starejših dobromislečnih planincev, prevzela podružnico, njen novi odbor pa tudi vodstvo zadruga, ki je bila že tako v razsulu in hudem

Ne samo na gospodarsko-gradbenem delovanju društva, tudi na vseh drugih področjih se je pokazal nov duh, duh idealnih mladih moči, ki se niso strašili nobenih zaprek, saj so bili prekovani v trdih bojih v stenah gora, v snežnih metejah in trdem delu. Ustanovil se je plezalni odsek, ki je zbral fante, ki so utrli nekaj plezalnih smeri v Storžiču ter izvršili precej vzponov v drugih naših stenah. Zadal si je nalogo v Storžiču postaviti bivak. Člani so se usposabljali na tečajih, kateri so bili združeni tudi z reševalnimi vajami. Ustanovila se je postaja GRS in začel nabirati reševalni material. Utrla si je pot zimska alpinistika, posebno ko so naši reševalci posečali prvi zimsko alpinistični in reševalni tečaj na Črni prsti. Foto odsek je stopil v življenje in uspeh je bil prva razstava fotografij v Trziču. Mladina je delovala v mladinskem odseku, markacijski odsek je vneto markiral pota, propagandni in turistični odsek sta mnogo storila za povzdigo tujkega prometa našega mesta in okoliških gora. Društvo je osnovalo tudi smučarski odsek ter tudi v tem začelo vzgajati svojo mladino. Poleg drugih težav, ki jih je društvo to dobo do okupacije moralo premostiti, je zadela mladi kader planincev strašna nesreča ob priliki smuka s Škarjevega robu. Devet idealnih planincev je pri tem našlo prerani grob, društvu pa izrgalo najpožrtvovalnejše delavce. Častno se je oddolžilo tem žrtvam in v spomin nanje še bolj z elanom šlo na delo po poti, ki

so jo skupno načrtali. V tem vsestranskem delovanju je okupator zajel našo zemljo in tudi naše planine. Planine so postajale domovanje borbenih partizanskih enot, ki so nam prinesle svobodo. Tudi izmed članstva naše podružnice je ta doba terjala krvave žrtve, saj se mnogi niso več vrnili domov. Člani so bili zaradi narodne zavesti preganjani, zaprti in internirani. Dom na Kofcah je postal žrtev okupatorja.

Po osvoboditvi

Razredčen se je po osvoboditvi sestal zadnji odbor, začel znova z elanom in zavestjo graditve naše nove domovine delati in s pomočjo ljudske oblasti dosegljivo zavidljive uspehe.

Vsi odseki so se obnovili, zginile so spet nemške kažipotne tablice in napisi, zbirati so se začeli alpinisti, mladina, pripravljala finančna sredstva. Uspehi so bili vidni. Že v prvem letu je uspelo obnoviti planšarsko kočo pod Storžičem in jo oskrbovati, zgradila se je porušena koča na Šiji planini, popravila in preuredila Koča na Dobrči. Alpinisti so v svojem zagonu privabili mladino, izklesali iz njih borce naših sten, izvršili v Storžiču kot v drugih stenah naših slovenskih gora številne prvenstvene vzpone in ponovitve. Gorski reševalci so se usposabljali, pridobili mnogo nove moderne opreme, propaganda je pokazala svoje lice in prav povsod se je govorilo o naših planinah. Storžič kot eldorado naših domačih alpinistov je privabljal vedno več oboževalcev in s trudom so alpinisti zgradili bivač, ki stoji na edinstvenem mestu sredi storžičskih sten. Predvojna zamisel o lastni koči pod Storžičem se je začela s pomočjo zveze in ljudske oblasti uresničevati. Neumorno delo planincev, ki so žrtvovali pri tej gradnji ogromno prostovoljnih delovnih ur, je rodilo uspehe in pod Storžičem je zrasel mogočen dom, ki privablja čedalje

več tujcev. Tudi dom na Kofcah se je med tem uredil in oskrboval. V zadnjem letu je društvo pridobilo tudi Dom na Zelenici in ga uredilo tako, da za silo že sedaj lahko daje streho in postrežbo došlim planincem.

V naših planinah je zavelo novo življenje. Planinske postojanke, naši krasni vrhovi privabljajo vedno več novih obiskovalcev, ki se zadovoljni vračajo na domove z novimi silami, ki jih potrebujejo pri delu in graditvi naše nove domovine.

Danes je planinska organizacija močna, dasiravno se bori še s finančnimi težavami. Delo na vseh poljih je urejeno in želja društva je še povečati članstvo, posebno pritegniti v svoje vrste mladino. V zadnjih letih je društvo ne le delovalo v PZS in sodelovalo z različnimi organizacijami in društvi, temveč tudi ustanovilo skupine po vaseh, iz katerih sta zrastle dve novi planinski društvi t. j. pri Sv. Ani in v Križah.

Ko društvo praznuje svojo 45-letnico ustanovitve, je želja vseh Tržičanov, da društvo ostane na načrtanih potih pri ustvarjanju lepše bodočnosti našega naroda s pospeševanjem planinstva in z vzgojo novih planinskih kadrov,

V tednu, ko društvo praznuje svoj jubilej, pa naproša tržiško javnost, da z udeležbo pri raznih prireditvah dokaže, da upošteva delo društva in ga bo tudi v prospeh Tržiča in okolice podprlo.

PLANINSKI IZLETI IN PLANINSKE POSTOJANKE SO MED NAŠIMI LJUDMI NAJBOLJ PRI SRCU, ZATO VAS VABI PLANINSKO DRUŠTVO V TRŽIČU

v naslednje svoje postojanke:

Dom pod Storžičem pod ostenjem ponosnega Storžiča (1100 m), od tod imate lepe izlete na Storžič (2132 m), Tolsti vrh (1715 m), proti Zaplati (1818 m), čez Javorniško sedlo na Jezersko, na Ve-

liki Javornik ali Ženiklovec (1716 m) in Belo peč (1600 m). Dom je oskrbovan vse leto in v njem lahko uživete sindikalni popust.

Dom na Kofcah pod sončno Košuto (1505 m); od tod imate silno lep razgled na Begunjščico, Dobrčo, Julijske Alpe, Pokljuko, Jelovico, Škofjeloške hribe, na Notranjsko hribovje z Nanosom in Snežnikom, na Storžič in Kukovnico, na Veliki Javornik, Stegovnik in Savinjske ali Kamniške Alpe. Pod Košuto je ena sama naravna promenada. Pozimj imate tu idealna smučišča. V poletni sezoni je dom stalno oskrbovan, v zimski pa ob nedeljah in praznikih in na večer prej. V zimski sezoni je za najavljene skupine odprt tudi za daljše bivanje.

Kostanjevevo kočo na Dobrči (1520 metrov) pod vrhom Dobrče, od koder imate edinstvene razglede na našo Gorenjsko, saj je Dobrča nekaka osrednja točka med našim planinskim svetom. Od tod imate silno lep izlet čez Srednji vrh in Preval na Begunjščico. Koča je oskrbovana v letni sezoni stalno, drugače pa ob sobotah zvečer in ob nedeljah, razen takrat, ko je precej snega.

Planinski smučarski dom »Titovi granicarji na Zelenici (1534 m), ki leži v prekrasnem gorskem svetu med Begunjščico, Vrtačo in Stolom. Čez Zelenico greste lahko proti Žirovnici, pa tudi proti Valvasorjevemu domu pod Stolom. Kdor ljubi Begunjščico, se lahko povzpne nanjo. Dom je sicer zasilno dograjen, vendar nudi lahko manjšim skupinam oskrbo ob sobotah zvečer in ob nedeljah. Za obisk je potrebna vidirana planinska legitimacija.

Samo, prosimo vas, spoštujte naravne lepote — gorsko cvetje in živali, kajti brez teh ne bi bile naše planine mi-kavne!

Vse ostale informacije vam nudita Planinsko društvo in Turistično društvo.

15 Ko nisem bil človek

V vrsti delovnih blokov s sodnimi številkami sta bila takoj za našim blokom bloka 26 in 28, na katerih so bili internirani duhovniki raznih ver in 25 različnih narodnosti. Med njimi je bilo največ Nemcev, dalje Čehov, Holandcev, Francozov itd. Poljaki so kot manjvreden narod imeli svoj blok št. 28. Jugoslovanskih duhovnikov na bloku 26 je bilo 35 in sicer 11 pravoslavnih, 23 katoliških in 1 starokatoliški. Slovencev je bilo med njimi 19, od teh iz mariborske škofije 9, iz ljubljanske 7, ostali pa so bili od drugod. Med Avstrijci je bilo 6 slovenskih duhovnikov iz Koroške.

Da so nacisti odstranili takoj vse inteligenco z Gorenjske in Štajerske, da bi jim ne bila ovira pri ponemčevanju naših pokrajin, se ni bilo čuditi. Isto je bilo tudi na Češkem, Poljskem itd. Zanimalo pa me je, zakaj je toliko domačin, nemških duhovnikov po taboriščih, saj so bili vsi dosti narodno zavedni. Že prve tedne, ko smo bili skupaj na bloku 17, sem tega in onega vprašal, kaj ga je privedlo v Dachau. Večina mi je odgovorila, da zaradi paragrafa št. 24 NSDAP, ki je določal, da je v državi

vsaka vera svobodna, dokler ne ograža državne varnosti (nacizma) in ne deluje proti moralnemu čutu germanske rase. Hitler pa je imel svoje tajne načrte, katere je izdal njegov ožji sodelavec Hermann Rauschnig, bivši predsednik senata v Danzingu, ter jih objavil v brošuri »Hitler je govoril«. To brošuro smo v slovenskem prevodu brali v Tržiču že leta 1940. Razen o preselitvi Čehov v Sibirijo, Slovencev v ruske steppe itd. govori tudi o uničenju krščanstva v Nemčiji. Trdi, da je nemški narod v bistvu poganski in da se ga religija drži samo toliko kot rja starega lonca.

Zato je bila proti nacizmu tudi duhovščina vseh konfesij. Eden najodločnejših nasprotnikov naraščajočega nacizma med prvo in drugo svetovno vojno je bil Münchenski kardinal dr. Faulhaber. Že luteranski pastor iz Danzina, ki je tudi Rauschniga osebno poznal, mi je o njem veliko pripovedoval. Še bolj sem pa spoznal tega izrazitega borca zoper nacizem, ko sem po osvoboditvi iz taborišča kot civilni delavec v Dachau imel priliko brati njegove spise in govore v knjigi, ki je izšla še pred nastopom Hitlerjeve vlade leta 1933. Videl je vse gorje, ki ga bo povzročil na-

rodni socializem, zato je pred njim svaril nemški narod do zadnjega. Med vojno se ni smel nikamor ganiti. Govoriti mu je bilo prepovedano. Ker njega sama niso internirali, so zato na duhovščino tem bolj pritiskali. Da se je kdo pregrešil zoper paragraf 24 Hitlerjeve stranke, je zadostovala samo kaka izjava zoper nacizem.

Ob neki priliki sem vprašal nekega duhovnika iz zahodne Nemčije, zakaj je prišel v Dachau. Odgovoril mi je, da zaradi katoliškega zakona. Ženil se je premožen posestnik, nevesta pa je bila luteranka. Njena mati je hotela, da mora biti poroka v luteranski cerkvi. Ženin ga je vprašal za svet. On mu je rekel, da zanj velja le poroka po katoliškem obredu. Nevestina mati je duhovnika zatožila na Gestapu, kjer so napravili protokol, češ da ta redovnik ovira rast nemške rase. Do poroke pa vendar ni prišlo. Ženin je dobil poziv na vojsko in je na Finskem padel.

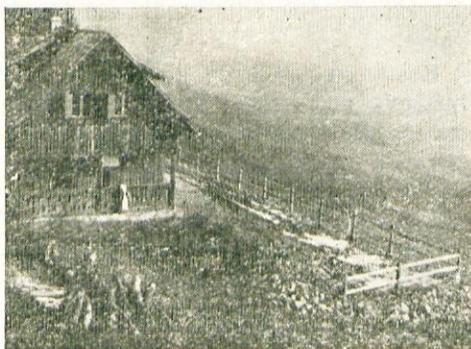
Iz navedenih primerov lahko spoznamo, zakaj je bilo poleg komunistov, socialistov tudi toliko domačin duhovnikov po taboriščih.

Leta 1942 so koncentrirali vso internirano duhovščino iz ostalih taborišč v

Koča na Kriški gori bo odprta 28. VI. 1953

V letu 1950, takrat, ko koča še ni bila postavljena, so imeli kriški planinci vrh Kriške gore zbito zasilno zavetišče, ki so ga imenovali kratkomalo — bunker. Še danes se ga večkrat spominjajo. Marsikatero so stuhtali ob sobotah zvečer na ležišču, za katerega je služil pograd s senom, in ob toploti patentnega štedilnika — majhnega pločevnastega soda z luknjo v sredini, skozi katero se je nalagalo in od koder se je vračala toplota in svetloba... Pač planinski komfort.

Tistega bunkerja danes ni več. Namesto njega te sprejme v kotu zelenega bu-

kovega gozdčiča v preprostem gorenjskem slogu zgrajena 6 x 9 m velika temnorjava koča z ličnimi zelenimi polknicami, na katerih se rdečijo srčki. Okrog nje je ograjena peščena ploščad. Ko vstopiš na izrezljano verando, že čutiš domačnost, ki te še bolj prevzame v 6 x 7 m veliki jedilnici. V navidez majhnem prostoru lahko sedi okrog 35 ljudi. Zaradi boljše izrabe prostora so mize razvrščene po ladijskem sistemu ob steni. Tam za pečjo sta dva kotička, prav prijetna za kramljanje.

Tu srkneš kozarček žganja ali popiješ vroč čaj, s katerim ti postreže dežurni planinec (stalnega oskrbnika zazdaj še ni). Sediš pri mizi, pogled pa ti uhaja skozi okno po niže ležeči pokrajini.

Dachau. Prvo sobo na bloku 26 so jim priredili za kapelo, v katero so imeli vstop samo duhovniki, ostali jetniki pa ne. Njihovim poljskim stanovskim tovarišem na bloku 28. pa kapela ni bila dovoljena. V vsem ostalem pa internirani duhovniki niso imeli napram nam nobenih privilegijev. Imeli so enako obleko in enako hrano. Nekaj jih je bilo zaposlenih po pisarnah, pri krpanju nogavic, pretežna večina pa na plantaži.

V začetku junija leta 1943 nam je starešina bloka 24 in naše prve sobe povedal, da se SS-ovci pritožujejo, da jugoslovanski banditi na bloku 24 dobivajo v paketih iz domovine vedno več slovensko pisanih listkov, dasi je to prepovedano. Temu bodo SS-ovci napravili konec s tem, da bodo tiste jetnike, ki dobivajo listke v paketih, odvedli v druga taborišča, od koder ne bodo smeli pisati, njihove svojce pa bodo preselili iz domovine ter na ta način pretrgali vse vezi med njimi. Naročil nam je, naj to tako sporočimo domačim, da bodo oni to sicer razumeli, da pa bo šlo to sporočilo vendar lahko srečno skozi cenzuro.

Ko smo naslednjo nedeljo pisali do-

V pritličnih prostorih je tudi kuhinja, ki še nima dokončne opreme, in shramba. Iz kleti ti lahko postrežejo s hladnim pivom ali z osvežujočo cocto. V prvem nadstropju je razvrščenih 5 sob. Prva desna ima čudovit razgled na blejski kot in triglavsko pogorje. V drugi je prijetno skupno ležišče z enakim razgledom za 6 ljudi. Prva soba levo ima tri v kmečkem stilu izdelane postelje. Naprej je boljša soba, obložena z belo lepenko, ki je obrobljena z lesenimi letvicami. V njej dobiš poželenje, da bi ostal tu za dalj časa (takim je tudi namenjena). Zadnja soba ima na obeh straneh praktično urejena skupna ležišča. V koči lahko prenoči okrog 30 ne preveč zahtevnih ljudi. Presencen si po ogledu koče nad dejstvom, da razpolaga ta navidez majhna stavba s toliko zelo praktično razporejenimi prostori. In nikjer pri tem nimaš občutka tesnosti!

V koči in okrog nje se vršijo zadnja dela za otvoritev. Kriški planinci so pol-

Slovesno praznovanje 11. obletnice Kokrškega odreda

V soboto in nedeljo so borci Kokrškega odreda ob sodelovanju vse Gorenjske slovesno praznovali svojo 11. obletnico. V soboto so se oddolžili padlim borcem Kokrškega odreda s prekopom njihovih trupel, ki so jim v Goričah pripravili skupno grobnico. Ob njihovem grobu so postavili lep spomenik z imeni padlih borcev in talcev, ki naj priča še poznim rodovom o njihovem junaštvu v času, ko se je naše ljudstvo borilo za svojo svobodo.

V nedeljo se je pričela proslava s sprejemom patrolj, pri katerih je sodelovalo veliko število borcev iz narodnoosvobodilne vojne. Samo iz Tržiča se je udeležilo patrolj 150 borcev. Za tem je bil zbor borcev Kokrškega odreda, na kate-

no zaposleni pri pripravah za ta njihov največji dan. S svojim obiskom jim bomo dali priznanje, sami pa bomo preživeli prijeten, sproščen dan v veseli planinski družbi. Gotovo si tudi vi želite vsaj enkrat v življenju taboriti na prostem. Tokrat vam je to omogočeno na vrhu Kriške gore. Za to bodo tržički planinci postavili na planoti poleg koče pravo šotorsko naselje. Pridite že v soboto zvečer, prinesite le odejo in doživeli boste tudi vi čudovit poletni večer ob prižiganju kresov, prepevanju pesmi, ob spremljavi harmonike, očarani nad gorsko naravo ob luninem svitu. Ta večer vam bo ostal v neizbrisnem spominu.

V nedeljo, 28. junija ob 11. uri dopoldne bo slavnostna otvoritev, nato pa se bomo ob veselih zvokih malo zavrteli. Hrane in pijače ne nosite s seboj, pač pa prinesite zvrhan koš dobre volje.

Dostopi z vseh strani so markirani in ne preveč naporni. Ne pozabite: v nedeljo, 28. junija na veselo svidenje na Kriški gori!

rem je prikazal v slavnostnem govoru njegovo slavno zgodovino tov. Bertonec. Zbora se je udeležilo ogromno število ljudi, ki so prihiteli na proslavo 11. obletnice odreda iz vseh krajev Gorenjske. Iz Tržiča se je udeležilo slavnosti več sto ljudi, za katere je bil organiziran prevoz s kamioni in avtobusi do Gorič, mnogi pa so odšli v Goriče s kolesi in celo peš. Popoldne je bil v okviru proslave nastop združenih pevskih zborov Gorenjske in godb na pihala, pri čemer sta sodelovala tudi pevski zbor in godba DPD »Svoboda« iz Tržiča.

Praznik Kokrškega odreda je napravil na gorenjsko ljudstvo globok vtis in bo ostal udeležencem še dolgo v spominu.

mačim, sem premišljeval, kako bi to napisal, da bi bilo prav. Prvo stran sem imel že napisano. Tu sem se zahvalil za pakete itd. Nato sem pismo odložil ter šel malo na sprehod po taborišču, da mi bo tu kaka dobra misel padla v glavo. Ko sem se vračal proti našemu bloku, sem se nenadoma spomnil: »Zlomka, zakaj pa imamo Tržičani svoje narečje?« Nadaljeval sem pismo takole: »Daj napraviti škatlo, ki bo imela dvojno dno. (Besedo »dno« sem napisal slovensko, vse ostalo pa v nemščini — kot navadno.) Pošlji mi dobro zapečen »Cegelspeis«. Ko mi boš pripravljala paket, položi vanj najprej »Cegelspeis«, nanj položi »dno«, nato šele kruh in ostalo vsebino, da se ne bo kruh od »cegel-speisa« preveč umazal.« Pismo je srečno prišlo v Tržič. Štirinajst dni pozneje sem prejel od doma zopet paket. Po večernem zboru je prišel SS-ovec v sobo odpirat in razdeljevati pakete. To pot je bilo v paketih že manj listkov. En novinec je dobil od doma šele prvi paket, v njem med ostalo vsebino tudi veliko steklenico žganja! Veselo se je nasmehnil, ko jo je zagledal ter pripomnil: »Danes ga pa bomo!« Isti hip pa je stisnil pesti od jeze, pol-

tiho preklel SS-ovca, ker je steklenico z ljubo gorenjsko kapljico vtaknil v svojo aktovko. Žganje in druge alkoholne pijače so bile prepovedane. Moj paket je prišel med zadnjimi na vrsto. Ko ga je SS-ovec odprl in stresel na mizo kruh, suho sadje, pecivo, cigarete ter kos sira, listka ni našel. Pretipal je škatlo in pokrov, če ni morda na vogalih med sponkami kak listek. Ker ga tudi tu ni bilo, je rekel: »So ist recht! (tako je prav!)« Zložil sem vsebino nazaj v paket in ko je SS-ovec odšel iz sobe, sem iz škatle odtrgal 2 cm okrog in okrog od roba zalepljeno »dvojno dno«, pod njim pa je ležal velik »cegel-speis« z novicami. Vesel sem bil sporočil o gibanju partizanov in o tem, da so mi Nemci ukinili dobavo materiala, ker sem interniran, dovolili pa vseeno delati in plačevati davke. Kljub temu pa da stari oče (sedaj upokojeni Jožef Frantar) pridno krpá čevlje in če treba tudi zašije in nakuje čevlje za kakega znanca v gošči. Podoben »cegel-speis« sem od takrat naprej dobil v vsakem paketu. Pismeno sem pohvalil njenega očeta, ki je bil vsa leta moje odsotnosti doma namesto mene za mojstra.

Vzgoja mlade generacije in krepitev socialistične morale naj bosta v bodoče važna naloga tržiških žena

Tržiške žene so imele že precej sestankov, vendar so na večini od njih razpravljale vedno eno in isto: razne slavnostne prireditve, proslave in druge manifestacije. Sem ter tja so se pogovorile tudi o naši mladini, predšolskih in šolskih otrocih, vendar do resnejših sklepov niso mogle priti. Da se stvari niso razvijale, kot je splošna želja vseh žena, je bila glavna krivda v tem, ker se jih je za posamezne probleme zanimalo le majhno število, dočim so druge stale vse preveč ob strani. Iz vsega tega se jasno kaže, da je v njihovem delu manjkalo razumevanja za skupne interese in splošni socialistični napredek.

Da je stvar v resnici taka, je pokazal sestanek 9. t. m., katerega se je udeležilo veliko število žena. Morda je temu sestanku dala večjo živahnost prisotnost predsednice okraj. odbora AFŽ Kranj, ki je znala glede problemov žena in njihovih nalog prikazati prav tiste primere, ki bi morali biti našim ženam in materam najbližji. Splošna obravnava se je v glavnem dotikala tega, kako naj naše matere in žene pomagajo reševati važno vprašanje vzgoje mladine in pravičnega pojmovanja socialistične morale.

Vprašanje predšolskih in šolskih otrok ter doraščajoče mladine postaja iz dneva v dan v pogledu pravilne vzgoje vedno bolj zahtevnejše. Kako more imeti otrok dobro vzgojo, če že v sami družini ni pravega sožitja; če je v hiši preklinjanje, pijančevanje in morda celo pretepanje; če se po cestah vlačijo pijanci in uprizarjajo nemoralne scene? Kakšno škodo prinaša vse to otrokovemu duševnemu razvoju, so marsikateri veliko premalo premišljevali. Ali je potrebno, da se družinska druga v raznih nesoglasjih vpričo otrok obdelujeta z ne vem kako nedostojnimi besedami? Potem se pa čudimo, od kod ima otrok tako obnašanje in kje pobira besede! Tu je treba imeti moralni in družinski čut odgovornosti pred socialistično družbo. Na otrokov razvoj vpliva kvarno tudi preveliko popuščanje, kar se posebno dogaja v manjših družinah, kjer imajo tako mami kot očetovi »ljubčki« takorekoč vse pravice. S takim razvajanjem ustvarjajo otroku neko trmasto zahtevnost in ker je pač on v središču družinske pozornosti, mu tudi vse uspe. Oče ali mati mu dasta sedaj to, sedaj ono, kar pač otroku pride na misel. Od bonbončka in majhne igračke pridejo na 1 dinar, pet, deset in tako se dogaja, da poedini otroci dobijo za razne izlete s seboj tudi po 500 in celo 1.000 dinarjev, kar gre vse za sladkarije in druge neumnosti, ki za otroku samo škodujejo, najmanj pa koristijo. Tu nastaja še drugo vprašanje. Ali starši res ne morejo navaditi otroke že v rani mladosti ceniti denar, katerega morajo tako težko prislužiti? Ali mislijo, da bo otrok v poznejših letih delal kaj drugače? Ne more! Pregovor »Kar se Janezek nauči, to Janez zna« najde potrdilo že sedaj pri velikem številu doraščajoče mladine. Starši! Tu je treba resnega premišljanja, če hočete,

da bodo vaši otroci postali v novi družbi pozitivni činitelj našega nadaljnjega razvoja.

Kako žalosten je pogled na mladeniče in mlada dekleta, ki imajo nepravilno in nezadostno vzgojo, ki si morajo v veliko primerih zaradi nerazumevanja potrebe mladih ljudi s strani skupnosti iskati zabave in razvedrila v pijančevanju, ponočevanju in, kar je najbolj žalostno, celo v prekomernem izživljanju. Tej mladini je treba pokazati, da so starši kljub temu, da prejema otroci že lastni zaslužek, še vedno njihovi varuhi. Zakaj se oče prav tu ne pokaže s pravnimi vzgojnimi ukrepi? Zakaj tista neprestana, velikokrat z lažjo omeščana popustljivost očetovega in materinega srca? Bodimo si iskreni! Ni krivda tu na posameznih starših, ampak na nas vseh, ker nas bližnja okolica vse premalo zanima, ker vse preveč gledamo na svojo »njivico«, drugo pa puščamo v nemar. Lahko smo prepričani, da na tiste otroke, ki imajo dobro in pravilno vzgojo, v veliko primerih kvarno vpliva tudi njihova neposredna okolica.

Naši skupni interesi naj bodo vsekar tam, kjer živi in raste mladi rod. Poiskati je treba mladim ljudem dostojnega razvedrila. Gostilne, kavarne in nočne zabave naj se mladini prepovedo, ker bomo le na ta način ustvarili močan rod zdravih ljudi, kakršnih naša skupnost nujno potrebuje. Za dosego tega bodo morale imeti vse organizacije kakor tudi podjetja več razumevanja. Treba bo uvesti močnejšo kontrolo nad uporabo otroških doklad, čeprav se marsikateri izgovarjajo, da s temi dokladami otrok ni mogoče obleči in nahraniti. Res je, po drugi strani pa se morajo starši le zavedati, da so oni sklenili zakonsko zvezo zaradi njihovih skupnih poti v življenju ter so prav iz tega razloga primorani za družino nekaj žrtvovati. Prav v tem bi se morala pokazati prava očetovska in materinska ljubezen, da pravilno skrb za otroka, ne pa da se zanašajo na to, da jim ga bo država vzdrževala.

Dalje bo treba mladino pripraviti do tega, da bo delala tam, kjer je to za njen duševni in telesni razvoj najbolj koristno. Vodstva posameznih društev bodo morala iz tega razloga rekorderstvo in privilegije odpraviti ter ustvariti enakopravnost vseh sodelujočih. Ko bodo uspela likvidirati s tem, naj tudi pričakujejo, da bodo imela dosti mladine.

Še veliko so si imele žene povedati na tem sestanku. Tudi o zaposlitvi žena in kako bi žene delavke v ustanavljanjem raznih uslužnostnih ustanov razbremenile vsakodnevne težke gospodinjske dela, ker bi le na ta način mogla mati posvetiti večjo skrb svoji družini. Tako pa je razumljivo, da je mati vesela, če lahko v miru opravlja svoje delo, čeprav mora otroke prepuščati ulici in pohajkovanju. Temu so krivi prav gotovo tudi možje, ker se ne čutijo pred celotno družino odgovorni, da je treba za pravilno ustvarjanje družinskega so-

glasja tudi v gospodinjstvu prijeti marsikatero delo v roke. Torej je potrebno le več razumevanja mož do svojih žena.

Resno bodo morale žene poseči tudi v probleme »Dekliškega doma«, saj se o življenju v njem slišijo kaj žalostni glašovi. Prav bi bilo, da upravni odbor predilnice te stvari temeljito pregleda. Dalje je treba našim ljudem dati pravilne pojme socialistične morale, ki je še v veliko drugih primerih prescglja pravi okvir. Iz tega razloga so bile žene soglasne, da je treba vse tiste, ki namerano razbijajo družinske skupnosti, za vselej izseliti iz Tržiča.

O teh stvareh so razpravljale tržiške žene ter so s sestanka odnesle veliko lepih in koristnih napotil za bodoče življenje. Stvar nas vseh pa je, da našim ženam pomagamo, da odgrnemo tiste neprodorne zavese zaprtosti v svojih delokrogih ter začnemo resno misliti na skupne interese pravilne vzgoje in poglobljanje socialistične morale pri naši mladini.

POMOČ TUBERKULOZNIM OBČANOM

Tuberkuloza predstavlja še vedno eno najhujših boleznih. Tega se zavedata naše ljudsko zdravstvo in organizacija Rdečega križa in vlagata v boj proti tuberkulozi vsa razpoložljiva sredstva in denar.

Okrajni odbor Rdečega križa je ob priliki Protituberkuloznega tedna na priporočilo protituberkuloznega dispanzerja v Kranju dodelil nekaj podpor tuberkuloznim v naši občini: 1 prešito odejce v vredn. 5100 din, 1 volmeno odejo v vredn. 3400 din, nadalje 1 umivalnik in 1 ročni pljuvalnik v skupni vrednosti 990 din ter denarno podporo 1000 din.

KAKO NAJ SE PREIMENUJE PUTERHOF?

V zadnji številki Tržiškega vestnika je izšel članek »O naših zemljepisnih imenih«, v katerem je bil tudi predlog za preimenovanje naselja Puterhof v Podkošutnik ali kratko Košutnik.

Z ozirom na to, da imata predlagano ime že del tukajšnjega gozdnega posestva ter potok, ki teče po tem gozdnem predelu, je odbor SZDL na svoji prvi redni seji izbral drug predlog.

Vsekakor nas mora narodna zavest opominjati, da za vselej zbrisemo tuja imena naših krajev in vasi ter jih nadomestimo s slovenskimi, ki jih imamo toliko in veliko lepših na izbiro.

Vsem prebivalcem Tržiča in okolice in mnogim drugim je dobro znano, da v gozdovih okoli vasi Puterhof živi veliko število jelenjadi. Mislimo pa si lahko, da bo ta divjad tekom stoletij izumrla. Zato bi po našem mnenju ne bilo napačno, da bi bil Puterhof preimenovan v Jelendol, mogoče tudi Jelengaj.

Odbor osnovne organizacije SZDL bo na prvem sestanku vseh članov te organizacije dal ti dve imeni na izbiro in v odločitev.

Gostovanje Slovenskega okteta v Trziču

Koncert Slovenskega okteta 5. junija je bil izreden dogodek, kakršnih pri nas ne doživimo mnogo. Za vse obiskovalce, tudi za tiste, ki so se vnaprej nadejali izrednega umetniškega užitka, je bil pravo presenečenje. Izbrani glasovi s svojó izredno barvitostjo in visoko pevsko kulturo ter z lepo ubranostjo so s skladbami Aljaža, Foersterja, Mirka, Nedveda, Prelovca in Tomca ter z našo sočno narodno pesmijo morali navdušiti slehernega poslušalca. Še posebej pa nas je navdušila plastična interpretacija nekaterih narodnih pesmi, kakršne doslej nismo bili vajeni.

Spored koncerta je bil zelo pester. V prvem delu je obsegal umetne zborovske

skladbe najznačilnejših slovenskih avtorjev zelo različnega žanra, v drugem pa narodne pesmi, ki so poleg drugega zajele tudi svojskost najrazličnejših slovenskih pokrajin in narečij. Tako je koncert ne le nudil velik umetniški užitek, temveč imel hkrati tudi kulturnovzgojni značaj za vse poslušalstvo in seveda pevskovzgojni značaj za domače pevce še posebej.

Koncert je bil proti pričakovanju dobro obiskan, kar je lepo izpričevalo za Tržičane po toliko neuspešnih poskusih privabiti jih na tovrstne prireditve. Presenečenje, ki so ga na koncertu doživeli, je vzbudilo v njih živo željo, da bi Slovenski oktet čimprej spet slišali.

Gostovanje gimnazijskega pevskega zboru v Ljubljani

V nedeljo, 7. t. m. je priredil gimnazijski zbor pod vodstvom Milice Debeljakove samostojen koncert v Mestnem gledališču v Ljubljani, ki je v vsakem pogledu uspel. Nastopil je z obširnimi repertoarjem, ki ga je izvedel disciplinirano in z veliko pevsko dognanostjo. Izbrano občinstvo, med katerim smo opazili tudi Etbina Kristana in več glasbenikov, je dirigenta in zbor nagradilo z mnogimi šopki in čestitkami. S koncertom si je zbor nesporno pridobil sloves enega naših boljših mladinskih zborov. — Razen zboru je na koncertu nastopilo tudi nekaj učenk iz šole Milice Debeljakove s klavirskimi skladbami, s katerimi so prav tako izzvale odobravanje. Priredi-

tev je v čast ne le naši učiteljici glasbe sami, temveč tudi gimnaziji in glasbeni šoli ter končno po njih vsemu Trziču.

Gostovanje našega gimnazijskega zboru so gmočno podprli ljudski odbor in podjetja, organizacijo koncerta pa je izvedlo Društvo slepih s sodelovanjem Zavoda za slepo mladino v Ljubljani. Vsem tem gre vse priznanje za njihovo naklonjenost dirigentki in zboru.

Mladi pevci so imeli po nastopu skupno kosilo, nakar so si ogledali življenje in delo v Zavodu za slepo mladino. Za nagrado za svoj uspešni nastop pa so gledali popoldne še zaključno predstavo v Mestnem lutkovnem gledališču.

Kulturno življenje v Križah

V Križah je KUD Korotan razvil v poslednjem času zelo živahno delavnost. V zadnjih štirinajstih dneh nas je presenetil s kar dvema kulturnima prireditvama, ki obe izpričujeta veliko delovnost in tudi sposobnost njegovih članov.

Pred štirinajstimi dnevi je priredil pevski zbor KUD Korotan pod vodstvom tov. Grandovca s sodelovanjem zboru Bolničarske šole na Golniku uspel koncert, ki ga je občinstvo hvaležno sprejelo, saj ima zbor, kot smo v našem listu že ob priliki poudarili, dober glasovni material, ki se ob sposobnem pevovodji da oblikovati in dosega lepe uspehe. Naj jim bo uspeh, ki so ga doživeli, izpodbuda za nadaljnje vztrajno delo!

Pred tednom nas je presenetila kriška

dramska družina z uprizoritvijo »Desetega brata v režiji učiteljice Francke Staričeve. Uprizoritev »Desetega brata«, ki zahteva velik igralski ansambel ter spretno roko režiserja in inscenatorja, je trd oreh tudi za večja kulturna društva. Vendar je požrtvovalni režiserski in enako požrtvovalnim igralcem v Križah uprizoritev docela uspela in je bila na dostojni višini. O uspehu priča tudi dejstvo, da je morala igralska družina igro preteklo soboto ponoviti. S svojim delom vrši igralska družina veliko kulturno poslanstvo med ljudstvom, zato je samo želeli, da z njim nadaljuje, se izpopolnjuje — to velja posebno mlajšim — in dviga. Uspehi na ta način ne bodo izostali.

Letošnji knjižni dar Prešernove družbe

Vse naročnike Prešernove družbe obveščamo, da bo obsegala letošnja knjižna zbirka naslednje knjige:

1. Koledar 1954. Obsegal bo 160 strani velikega formata in bo tiskan na boljšem papirju. Koledarski del knjige bo v dvobarvnem tisku in ga bo umetniško opremil akademski slikar B. Pengov. Vseboval bo 16 strani ilustracij v bakrotisku ter vrsto najrazličnejših člankov.

2. Ciril Kosmač: Pomladni dan — povest, 180 strani.

3. Ivan Ribič: Stopinje v snegu, Zgodba o zakladu — dvoje povesti, 200 strani.

4. Ivo Zorman: Iz obroča — mladinska povest.

5. Skrivnosti atoma — poljudnoznanstveno delo o najnovejših izsledkih moderne znanosti in tehnike.

Kdor se želi naročiti na to knjižno zbirko, naj to stori pri terenskih zaupnikih PD ali v knjigarni. Pohitite z naročili! Zagotovite si v zimskih mesecih prijetno razvedrilo! Za 240 din boste prejeli 5 odličnih knjig!

Obvestila

Vsem ljubiteljem operne glasbe sporočamo, da smo rezervirali v ljubljanski operi večje število vstopnic za »Gorenjskega slavčka«, ki bo v soboto, 27. t. m. ob 20. Za udeležence smo organizirali prevoz z avtobusom, ki bo odhajal iz Trziča ob 18.15 in se vračal v Trzič po končani predstavi. Prijave sprejemamo do sobote, 20. t. m.

Turistično društvo

Drž. glasbena šola v Trziču priredi javno zaključno produkcijo v petek, dne 19. t. m. ob 20. uri v dvorani BPT (Lutkovna dvorana). Nastopijo gojenci in gojenke odseka za klavir, violino, violončelo in pihala. Vljudno vabljeni!

*

DPD »Svoboda« obvešča vse, ki se doslej še niso vključili v društvo, pa bi se želeli vpisati, da bo vpisovalo nove člane od 22. t. m. dalje vsak delavnik od 17. do 19. ure, ob nedeljah pa od 9. do 11. ure v društvenem lokalu pri Basteljnu, Glavni trg 20.

KINO

20.—21. junija: **Velika reka** (Rio Grande). Ameriški film v režiji Johna Forda. V glavni vlogi polkovnika Yorkeja John Wayne.

24.—25. junija: **Dama v hermelinu**. Angleški film v barvah z Douglasom Fairbanksom ml. in Betty Grablejevo v glavnih vlogah.

27.—28. junija: **Hiša na 92. cesti** (The House on 92nd Street). Ameriški film v režiji Henryja Hathawaya.

1.—2. julija: **Otroški vrtec** (La Maternelle). Francoski film v režiji Henryja Diamanta Bergera.

Šolske objave

Ravnateljstvo nižje gimnazije v Trziču poziva dijake svojega zavoda, da se udeležijo zaključne akademije, ki bo v petek, 26. t. m. ob 9. uri dop. v Cankarjevem domu. K akademiji so povabljeni tudi starši dijakov.

Vpisovanje za prihodnje šolsko leto bo v ponedeljek, 29. t. m. dopoldne od 8. ure dalje. Dijaki naj prineso s seboj zadnje šolsko spričevalo, novinci pa tudi rojstni list.

ZAHVALA DELOVNEMU KOLEKTIVU BPT ZA LEP SPREJEM SLOVENSkih ROJAKOV IZ AMERIKE

3. junija so slovenski rojaki iz Amerike-udeleženci devetdnevnega potovanja po Sloveniji — obiskali delovni kolektiv predilnice v Trziču, ki jim je priredil nadvse prisrčen sprejem. **Putnik Slovenija** se zahvaljuje celotnemu kolektivu za izkazani trud in ljubeznivost pri sprejemu.

V znak zahvale je **Putnik—Slovenija** povabil dve najboljši delavki-tkalki Bombažne predilnice in tkalnice kot gosta na eno od prihodnjih dvodnevnih izletov na Jadran.

Delovnemu kolektivu Bombažne predilnice in tkalnice v Trziču želimo pri nadaljnjem delu najboljših uspehov!

Putnik — Slovenija
Ljubljana

TELESNA VZGOJA IN ŠPORT

Jubilejne prireditve „Partizana“ so za nami

V nedeljo, 7. junija so bile zaključene prireditve v proslavo 50 letnice telovadnega društva v Trziču.

Društveni telovadni akademiji, o kateri smo že poročali, je sledil 31. maja kot zaključek Meseca mladosti in uvod v jubilejne prireditve velik šolski nastop vseh šol tržiške občine. Nastop je kljub slabemu vremenu dobro uspel in bil lepo obiskan. V ponedeljek in sredo (1. in 3. junija) je bilo prvenstveno tekmovanje v odbojki med sindikalnimi podružnicami. Po izločilnih tekmah sta se plasirali v finale moštvi sind. podružnice BPT in čevljarne Ljubelj, v katerem je zmagalo moštvo BPT. V torek 2. junija je bilo v načrtu tekmovanje v streljanju, ki pa je zaradi dežja odpadlo. V četrtek 4. junija je bilo na sporedu atletsko tekmovanje v teku na 60, 100 m, skoku v višino in suvanju krogle. Udeležba je bila precej slaba. Pogrešali smo zlasti članov in večje število mladincev. V petek, 5. junija je bilo v društveni telovadnici zelo zanimivo tekmovanje v namiznem tenisu. Tekmovanje je pokazalo, da je v Trziču za to panogo veliko zanimanja in bi bilo prav, da se ta sekcija ponovno oživi bodisi v sklopu Partizana ali pa SSD Ljubelja. Po izločilnih tekmah je zmagal v finalu pri moških Švab V. (BPT) pred Štrukljem Marjanom (Partizan) in Mokorelom (Tov. pohištva). Pri ženskah je bila slabša udeležba. Zmagala je Finkova (Partizan) pred Kapljevo (Partizan).

Na predvečer glavnega zletnega dne je bila na lepo urejenem in razsvetljenem igrišču telovadna akademija, na kateri so sodelovala društva obeh gorenjskih okrajev s svojimi najboljšimi točkami. Program je obsegal 16 točk, ki so bile vse res dobro naštudirane in so se vrstile hitro druga za drugo brez zastojanja. Kvaliteto akademije sta zlasti dvignili vzorni vrsti z Jesenic, ki sta želi veliko odobravanje za svoje izvajanje.

V nedeljo, 7. junija je vse dopoldne rosilo, kar je znatno oviralo potek skusenj. Po skušnjah so se vsi oddelki postrojili na telovadišču k razvitju prvega prapora telovadnih društev v Sloveniji. Po uvodnih besedah tov. Koniča je govoril kum prapora tov. Rus, podpredsednik telovadne zveze Partizan. Po zabijanju spominskih značk so se oddelki postrojili z novim praporom in godbo na čelu v veličastno povorko po mestu.

Popoldne ob pol treh pa se je pričel telovadni nastop, kateremu je prisostvoval tudi predsednik telovadne zveze Partizan, minister tov. Zoran Polič s soprogo. Nastop je trajal polni dve uri kljub temu, da so se točke hitro vrstile druga za drugo. Ne bomo naštevali vseh točk, v katerih je nastopalo v vseh oddelkih preko 850 telovadcev in telovadkinj, od cicibanov do članov. Od prostih vaj so najbolj ugajale proste vaje pionirjev, manj pa članic. Pogrešali smo tudi vaje članov mestnih društev. Na orodju pa so seveda dominirali zopet Jeseničani.

S tem so bile vse prireditve zaključene. Kot znak veselja nad izvršenem de-

lom je bila v telovadnem domu velika ljudska veselica, ki je trajala pozno v noč.

Organizacijo prireditev je imel v rokah upravni odbor Partizana, ki je svojo nalogo razen nekaj pomanjkljivosti

dobro opravil, za kar gre zasluga predvsem tov. Marklju, kot delovnemu predsedniku, tov. Koniču, načelniku in načelnici, ki sta vodila tehnično stran prireditev. Tudi godba Svobode, ki je vztrajno igrala in bila preko mere zaposlena vse glavne dneve nastopov in akademij, zasluzi vse priznanje.

Lep uspeh naših motoristov v Mokronogu

V nedeljo, 7. t. m. so se v proslavo ustanovitve Gubčeve brigade vršile velike motorne dirke v Mokronogu. Pokroviteljstvo nad prireditvijo sta prevzela tov. Borštner in Avbelj.

Začuden smo se spogledali v Mokronogu, ko smo našli na izredno močno konkurenco, ki jo je v vse priznanje organizaciji uspela zbrati Dolenjska. Na štartu je bilo devet hrvaških tekmovalcev, pet Ljubljancanov, šest Trzičanov, en Nemeč in okrog 15 Dolenjcev.

V zelo ostri konkurenci, saj so Hrvatje in Ljubljancani vsi stari znanci Ljubelja, so Trzičani dosegli odlične rezultate:

V kat. 250 ccm: Jenko Anton I. mesto in najboljši čas dneva, Rupar Pavel IV. mesto, Hrast Mirko VI. mesto.

V kat. 350 ccm: Podrekar Ivan I. mesto.

V kat. prikolice: Kurnik Franc in Kurnik Matej II. mesto; Kermavner Janez in Hrast Mirko III. mesto.

Trziški motoristi so sodelovali tudi na dirkah v Škofji Loki dne 14. t. m., o čemer bomo podrobneje poročali prihodnjic.

28. t. m. pa bodo sodelovali na mednarodnih dirkah v Opatiji, kamor bo AMD organiziralo za motoriste — člane društva skupen izlet z motornimi vozili.

Tečajniki Prostovoljnega gasilskega društva predilnice so odlično opravili izpite

30. maja so člani PGD predilnice v okviru PLZ polagali izpite za izprašane gasilce. Ispite je uspešno napravilo 21 članov in 8 članic. Izpraševalna komisija je ugotovila z vsem zadovoljstvom, da so se člani za te izpite resno pripravili. Na vprašanja so v večji meri odgovarjali točno in sigurno, iz česar je razvidno, da so v tečaju, katerega je vodil tov. Janez Janč s pomočjo Ika Dornika in Tončke

Kašivnikove, veliko pridobili. Posebno dobro je odgovarjala najmlajša gasilka Marija Klemenčeva in zasluzi za njeno požrtvovalnost še posebno priznanje. Vsem tečajnikom iskreno čestitamo in želimo, da v svoji delavnosti ne popustijo ter da pritegnejo v svoje vrste še več novih članov, da bo društvo tudi na tem področju zaslužilo priznanje in še bolj varovalo našo imovino.

Gradnja kopališča

V prvi polovici meseca junija, ko nam je dajal račun na papirju veliko večja dela kot v maju, smo našli na objektivne ovire, ki zadržujejo po programu začrtano gradnjo in ne dopuščajo večjega razmaha dela.

V prvi vrsti je dela oviralo vreme, za katerega se vsi upravičeno sprašujemo, ali nas bo pripeljalo v poletje ali le-tega raje kar preskočilo in padlo kar v jesen.

Druga ovira pa je pomanjkanje cementa, ki bi bil že nujno potreben, katerega pa primanjkuje tudi na vseh ostalih objektih, ki jih je planiral LOMO.

LOMO si prizadeva, da bi prišel do najnujnejših ton cementa, ki ga objekti že v tej fazi dela potrebujejo. Tudi glede vremena upamo v drugi polovici junija, da bo šlo na bolje, tako da se bo program lahko zopet 100% izvajal.

Program za drugo polovico junija:

15. VI.: Sind. podr. tovarne »Triglav«, Trzič, — Ljudska milica, Trzič.
16. VI.: Klub prosvetnih delavcev, Trzič in taborniki.
17. VI.: Sind. podr. LOMO in Narodna banka, Trzič.
18. VI.: Prost. gasilska četa BPT, Trzič in II. vod predvojaške vzgoje BPT, Trzič.
19. VI.: Grupa B ZK BPT, Trzič in LMS BPT, Trzič.

20. VI.: Mestna mjesanija, Trzič, ŠD Ljubelj in TVD Partizan, Trzič.
22. VI.: Odbor sind. podr. BPT, Trzič.
23. VI.: Delavski svet in odbor sind. podružnice tovarne Runo, Trzič.
24. VI.: Delavski svet in odbor sind. podr. tovarne kos in srpov, Trzič.
26. VI.: III. in IV. vod predv. vzgoje BPT, Trzič.
26. VI.: Prost. gas. društvo, Trzič in Planinsko društvo, Trzič.
27. VI.: Mestne pekarije, Trzič.
29. VI.: LMS tovarne »Triglav«, Trzič.
30. VI.: Del. svet in odbor sind. podr. tovarne finega pohištva, Trzič.

Spremema avtobusnega voznega reda

S ponedeljkom, 15. t. m. odhaja prvi popoldanski avtobus iz Ljubljane že ob 13.30 namesto ob 16.30.

S tem nam bo omogočeno, da bomo tudi med tednom lahko napravili kak popoldanski izlet na Bled, v Radovljico, Moste itd.

KRITIKA

NEKAJ PRIPOMB H GRADNJI KOPALIŠČA

Končno smo Tržičani dočakali pričetek pripravljalnih del za gradnjo kopališča. Do 18. maja je bilo opravljenih gotovo cca 1000 ur prostovoljnega dela, ko je nenadno močan naliv napoinil strugo hudournika, ki je v svoji razbesnelosti uničil sadove 14 dnevnega dela ter zasul s peskom in kamenjem že izkopane jame za bodoče temelje. Res je sicer, da je v zgornjem toku pomagal ustvarjalnosti človeka, ko je odnesel okrog 150 m³ materiala, zato pa ga je na že izkopanem terenu nanosil okrog 50 m³. S tem je bilo delo 14 dni zastoj in bo potrebno skoro še enkrat toliko časa, da bodo dela tam, kot so bila v začetku maja.

Kolikor sem mogel dobiti vpogleda v način dela in projekt kopališča, sem mnenja, da mora biti to nekaj pomanjkljivo preštudiranih mest:

1. Delo se je začelo v maju, kar nikakor ni pravilno, kajti ravno spomladi (in v jeseni) je pričakovati močnih nalivov in s tem visoke vode. Hudournik tedaj silno naraste in povzroča s svojo močjo in velikim množinami peska in kamenja, ki ga nosi s seboj, silno škodo na svojih bregovih. Tako je tudi pri nas prišlo do uničenja dosedanjega dela pri izkopu temeljev.

Dasiravno je bil omenjeni hudournik 18. maja izredno razdivjan, kar se zgodi morda le na deset let enkrat, bi moral gradbeni odbor vendar računati s to možnostjo. Upoštevati bi moral izkušnje, ki jih ima današnja hidrotehnika, na temelju katerih se regulacije izvršujejo predvsem v zimskih mesecih ali pa v poletnih, ko je nevarnost nenadnih močnih padavin zelo majhna.

2. Če se je gradbeni odbor že odločil za začetek del ravno na pomlad, ne razumem, čemu je začel dela brez vsakega zavarovanja hudourniške struge, kar bi se dalo doseči najenostavneje s kaskadami, ki bi uničile razdiralno moč vodne sile in zajezile ter zaustavile velike množine peska. Drug način pa bi bil ureditev prečnega praga na zgornjem delu struge in betoniranje od zgoraj navzdol. Pri upoštevanju enega izmed omenjenih načinov ne bi moglo priti do omenjene škode.

3. Na temelju raznih tolmačenj načrta regulacije hudournika, ki sem jih slišal, sem prišel do mnenja, da projekt ne more biti v dovoljni meri preštudiran. Ne morem razumeti, zakaj se je projektant odločil za prekritje vse struge z dragim betonskim obokom in za zasutje le-te. Danes vsepovsod stremijo za čimbolj estetsko in seveda ekonomsko reševanje problemov. Zakaj projektant ni projektiral odprtega obloženega korita s kaskadami brez nasilne spremembe naravne konfiguracije terena? Preko korita naj bi speljal 2—3 mostiče. S tem bi kopališče izredno pridobilo na estetskem vi-

dezu, pa tudi gradbeni stroški bi se močno znižali.

Sedanji načrt ne samo uničuje prirodni videz, temveč nam tudi ne nudi garancije, da bi eventualna nova visoka voda, ki bi jo propust ne mogel požirati (za kar bi moral biti izvršen potreben hidravlični proračun), ne začela preplavljati in erodirati pobočja ob zgornjem delu in s tem spravila v nevarnost ves objekt.

Imam vtis, da celotni projekt šepa aii pa da še ni dovršen, in sem mnenja, da bi moral biti dan na vpogled tudi javnosti. Tako bi bilo omogočeno, da bi se vsak Tržičan mogel poučiti o celotnem načrtu in morda staviti svoje predloge. Poleg tega bi zainteresiranost Tržičanov za prostovoljno delo zelo narasla in bi vsak prostovoljec vedel, kaj dela. Tako bi se tudi delovna storilnost močno povečala. Kajti ta je vse prej kot dobra, prav tako tudi udeležba, ki jo je Tržiški vestnik že ostro grajal.

Mislím, da je že čas vnesti primerne in umestne popravke v obstoječi načrt ter ga objaviti na vidnem mestu, saj je interes vsakega izmed nas, da se kopališče čim hitreje, ceneje in lepše uredi, da bo služilo zdravemu razvedrilu in zabavi vseh Tržičanov.

A. J.

Za praktično uporabo

Naša in angleška dolžinska mera čevljev

Dandanes velika večina našega prebivalstva kupuje čevlje v trgovinah. Zato ne bo odveč, če naše čitatelje podrobneje seznamimo z dolžinskimi merami čevljev, ki so pri nas v veljavi.

Najbolj široko znana mera pri nas so francoske stopnje od štev. 16 ozir. 18 do štev. 48. Ena francoska stopnja pomeni $\frac{2}{3}$ cm ali 6.66 mm. Tako merijo n. pr. čevlji štev. 36 24 cm, štev. 39 26 cm, štev. 42 28 cm itd.

Manj znane pa so angleške stopnje, katerih se poslužuje pri izdelavi čevljev zlasti naša industrija. Ena angleška stopnja pomeni 8.46 mm. Razločujemo pa dve skupini števil: v prvi so obsežene otroške, deške, deloma tudi deklishe številke, v drugi skupini pa ženske in moške številke. Ker pa je skok od ene do druge številke prevelik, se izdelujejo tudi čevlji vmesnih števil, n. pr. 1, 1½, 2, 2½ itd., tako da je dolžinska razlika med njimi samo 4.23 mm.

V kakšnem razmerju so naše oz. francoske številke napram angleškim, nam kaže naslednja razpredelnica:

1. skupina			2. skupina		
cm	angl. št.	naše št.	cm	angl. št.	naše št.
11	1	16,5	22	1	33,0
11,9	2	17,7	22,4	1½	33,7
12,7	3	19,0	22,9	2	34,3
13,5	4	20,3	23,3	2½	34,9
14,4	5	21,5	23,7	3	35,5
15,2	6	22,7	24,1	3½	36,1
16,1	7	24,0	24,5	4	36,8
16,9	8	25,3	25,0	4½	37,4
17,8	9	26,5	25,4	5	38,1
18,6	10	27,7	25,8	5½	38,7
19,5	11	29,0	26,2	6	39,3
19,9	11½	29,6	26,7	6½	39,9
20,3	12	30,3	27,1	7	40,5
20,7	12½	30,9	27,5	7½	41,1
21,2	13	31,6	27,9	8	41,8
21,6	13½	32,3	28,4	8½	42,4

JANEZ MARKIČ

10. junija, ravno na dan, ko je vaje-niška šola zaključila 71. šolsko leto, je umrl Janez Markič, roj. 19. junija 1867 v Naklem. Kot čevljarskega vajenca ga je sprejel mojster Hladnik p. d. Koržm, izučil pa Jurij Megušar v Tržiču. Ob ustanovitvi obrtno nadaljevalne šole dne 17. oktobra 1882 je vstopil v 1. razred in ga končal s prav dobrim uspehom. Bil je edini učenec prvega šolskega leta 1882—83, ki je preživel 71 letno dobo naše vaje-niške šole. Bil je čevljarski pomočnik, nato nočni čuvaj, umrl je kot upokojenec, star 86 let. Naj delavni mož v miru počiva.

Gibanje prebivalstva

Rojeni v času od 29. maja do 12. junija:
Mokorel Igor, Ljubeljska 4; Zupan Marija, Retnje; Mlakar Gorazd, Pot na pilarno 4; Tišler Jožef, Cerkvena 26; Dornig Aleš, Ljubljanska 1; Dobrin Danko, Za virjem 8; Klopučar Tatjana, Ljubeljska 18; Plantan Marijan, Ahačičeva 15.

Umrli v času od 29. maja do 12. junija:
Kosmač Igor, Na blekah 7, star 3 mesece; Tišler Jožef, Cerkvena 26, novorojenček; Markič Janez, upokojenec, Predilniška 2, star 86 let.

Poročeni v času od 29. maja do 12. junija:
Perko Marijan, nameščenec, Tržič in Purger Ljudmila, predilka, Tržič; Lušenc Mirko, kovač, Tržič in Rosbach Antonija Alojzija, gospodinja, Tržič; Pebernel Viktor, tovarn. delavec, Sv. Ana in Smolej Božidara, tovarn. delavka, Tržič; Paplar Frančišek, strojni ključavničar, Bistrica in Bečan Jožefa, tovarn. delavka, Tržič; Lusko-vec Alojzij, delavec, Senčur in Ankele Marta, tovarn. delavka, Žiganja vas; Perko Franc, kmet, Žiganja vas in Poljanec Neža, gospodinja, Sebenje; Krmelj Anton, čevlj. pomočnik, Tržič in Vilfan Kristina, trg. pomočnica, Tržič; Peharc Anton, strojni delavec, Tržič in Pipan Danijela, tovarn. delavka, Tržič; Tišler Jožef, delavec, Vadiče in Dvoržak Marija, nameščenka, Tržič.

Tržiški Pavliha

Tržiški Pavliha je prejel naslednji dopis:

BODI PREVIDEN!

Če greš od doma, vzemi dežnik s seboj, četudi sije sonce ali luna!

V hipu se namreč lahko ulije ploha, če že ne iz oblakov — pa z okna bivše Rabičeve hiše na Blejski cesti. To se je tudi meni zgodilo, ko sva šli pretekli ponedeljek ob 20.15 z mojo malo punčko tam mimo in prišli do kože mokri domov.

POIZVEDOVANJE

V noči od zadnje sobote na nedeljo je bila z verigo vred odpeljana izpred Dijaškega doma 6 mesecev stara psica ovčarske pasme zgoraj temnosive, spodaj srebrnosive barve. Odziva se na ime Kaja. Kdor bi odkril kako sled za njo, naj to javi upravi Dijaškega doma ali postaji Ljudske milice.